

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Literae Annvae Iaponenses Anni 1591 Et 1592

Froís, Luís

Coloniae Agrippinae, 1596

VD16 F 3081

De P. Visitoris Discessu Per Meacum & statu rei Christianæ in illis locus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-65620](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-65620)

onis Scimo, & status Corai relinquere velle dictis Principibus Christianis: sed, vt ante paucos dies cognouimus, non poterit hoc tempore Quabacondonus hæc sua consilia perficere, talemque mutationem instituire.

Quomodo verò Quabacondonus hoc toto biénio erga nos se gesserit, deinceps exponam. Magna fuit rerú vicissitudo. Principio enim, cum videretur ei. P. Visitatoris aduentus fuisse gratissimus, planè sperabamus meliori loco fore omnia, sed votis non respondit euentus: nam falsis quorundam informationibus deceptus Quabacondonus, planè suspectam habere cepit Legationem, vnde nos in magnum vitæ periculú coniecti fuisset, nisi diuino nutu mitigatus fuisset hominis furor, vt deinceps prolixius declarabimus.

DE P. VISITATORIS DISCESSU PER
Meacum & statu rei Christianæ in illis locis.

COGNITO aduentu P. Visitatoris, munerumque Proregis Indiæ quæ secum attulerat QUABACONDONVS, qui id temporis distinebatur bello Cantano, mandauit per Aconodangium, qui eum de nostro aduentu certiore reddiderat, resque nostras agebat, eum proficisci Meacum. Quod ille ita perfecit, vt viro cuidam primario imperarit, vt exeunte Nouembre, paratis nauigijs exciperet Patrem, & Meacum trāsportaret vbi circa medium Decembris redeuntem expectaret è bello Cantano

no Quabacondonum; qua de re etiam literas ad eundem Patrem dedit. Qui dum Nangafaci reditum illius Domini expectat, QUABA-
CONDONVS Meacum redijt, Aconodangio Canti relicto, vt vices suas obiret, exequere-
turque, quæ in istis regnis mutanda decreue-
rat, vbi Aconodangius æquo diutius hæere
coactus est, & ita quoque impediti sunt, qui Pa-
trem debebāt Nangafaco perducere Meacum,
Atque interea non dormierunt aduersarij, qui
conati sunt Quabacondono persuadere, Le-
gationem illam esse totam commentitiam &
merum figmentum Patrum, vt ita in gratiam
eius redirent; quæ calumnia eouſque ani-
mum hominis occupauit, vt verbis etiam
indicarit, se parui aut etiam nihili facere istam
Legationem. Quare Cambiondonus, vt Eu-
eunocamindonus, alijque Domini Christiani
scripserunt Patri, vt paucis de societate,
plurimis autem Lusitanis comitatus Mea-
cum veniret; si secus faceret, fore, vt Qua-
bacondonus suspiciones suas augeat, & mi-
noris legationem faciat. Idem iudicabant
Dominus Protasius, & Dominus Sansius ceteri
que Domini de Scimo. Ratio eorū erat, quod
cum hoc ipso tempore in aulam regiam adue-
nerit Legatus Regis Corratrecentis stipatus
asseclis, non videbatur conuenire, vt Vice Rex
Indiæ iusto careret comitatu: eoq; magis, quod
Pater esset ex numero eorum qui exulare iussi
essent è Iapone, & Quabacondonus ob suspicio-
nes

nes obortas nō parū esset abalienatus. Lusitani certe, qui cum Patre appulerant, libentissimis animis se comites adiunxerunt, omnesque cum quatuor Dominis Legatis Iaponicis qui Romam ierant & redierāt, annumeratis etiam famulis & alijs, numerū confecere viginti sex personarum.

Dum vero Pater Visitator in dies expectat, quos Aconodangius erat amandaturus, deducendi Patris causa; duo gentiles Domini i quorū alteri nomen erat Iconocami, alteri Cangonocami, portus Nangasachani præfecti, non dubitarunt Quabacōdonum interpellare de protectione Patris, & nouum impetrarunt mandatum de eo Meacum transportando, atque id fecit Cangonocamus, ut venaretur gratiam D. Protasij. Cum enim D. Protasius primarius sit competitor Cangonocami, ac proinde pro suo inimico habeat Dominum Sancium eius limitibus proximum, idcirco hic Dominus, quantumuis gentilis, magno tenetur desiderio colendæ pacis & amicitiaē cū Christianis, probè intelligens sic facilem sibi quoque aditum fore, ad cōciliandos illos duos Dominos: quæ res non exiguum pondus habet ad alendam tranquillitatem, & fartā rectam conseruandam incolumitatem sui status. Atque his de causis, vnā cum Iconocamo Domino propugnaculi de Cocura, aulico Quabacondoni gratissimo, negotium de euocando P. Visitatore suscepit, literasque dedit, tum ad ipsum declarans vo-

luntatem Quabacondoni, tum ad suos Officiales, qui agebant Nangafaci, atque etiam ad ditionis suæ gubernatores, vt Patri transeunti omnia officia humanitatis deferrent, necessariosque equos, currus, homines aliaque attribuerent.

Has literas recepit Pater in fine Octobris anni nonagesimi, quibus perlectis, diu multumque deliberavit de ratione instituendæ profectio- nis: nam siue terra, siue mari ingrediendum iter esset maximè tam multis, magna prospiciebat incommoda, sumptus, pericula: itaque constituit vt pars terra, pars mari vsque ad locum dictum Scimonoschicho, proficisceremur. Cum verò primo die transeundum esset per terram Omuranam, à Domino quodam gentili cognato Riosogí, cuius ditio sita erat inter Orimensem & Arimensem, tam impense rogatus est, vt isthac iter haberet, vt coactus fuerit eius precibus annuere, & primo die in eius ædes diuertere, & ecce vt impetrauit, non modo obuios mittit Equites, qui Patrem venientem excipiant, verum etiam ipse ad medium milliare magna humanitate, & lætitiæ significatione occurrit. Sub vesperam autem cum Pater eum officij causa inuiseret, voluit in præsentia Equitum suorum, atque etiam coniugis suæ, aliarumque Dominarum (quæ tamen non videbantur) breuem à Patre audire sermonem. Cuius sermonis conclusio erat, non esse nisi vnum Deum conditorem mundi, & Dominum omnium:
quo

quo tantopere fuit commotus, vt dixerit Nobilibus suis, optasse se longiorem fuisse sermonem, animoque sic affectum, vt si Quabacondonus reconciliatus esset Christianis, non dubitaret eorum sacris initiari. Cuius bonæ voluntatis non multò post illud certum indicium dedit, quod Patri cuidam nostro, & adiuncto fratri, potestatem dederit prædicandi Euangelij per omnes suæ ditionis partes, vbi inter multos sacris Baptismi aquis elutos, septedecim numerati sunt primarij Domini totius populi, reliquus vero populus relictus cum magna propensione & affectione idem faciendi.

Postero die digressus inde P. Visitator Sangam versus, vbi primaria sedes est Riosogì duobus miliaribus a Sanga traiecto vno maris brachio è nauì exijt, quo vnus miliaris interuallo obuiam processurus venerat filius Cangonocami. 22. annorum adolescens, magna hominum manu stipatus, tantaque humanitate Patrem tractauit, vt non potuerit maiori: nam duos dies Sangæ hærendum illis fuit, vbi à diuersis Dominis tam beneuolè consalutati & inuitati fuere, vt si Christiani fuissent, nõ potuerint ampliori beneuolentia excipi. In abitu quoque equos, homines, omniaque alia ad iter opportuna eis perliberaliter suppeditarunt in quintum diem. Et quod pluris faciendum, dictus Dominus, cū Gubernatore, cæterisq; eius loci viris principibus duos voluerunt audire sermones. Alterum de falsitate Legis ipsorum,

rum,

rum, & de Vnitae Dei Domini nostri; alterum de animi immortalitate, quo utroque sermone ita capti sunt, & in tantâ doctrinæ Christianæ admirationem venere, cum dubia aliquot in eandem materiam proposuisset, ut promiserint se tempestate præsentē sedata, in Christianorum religionem, atque etiam filius ipsius Cangonocami, transituros: quare & obnixè rogarunt P. Visitatorem, ut in reditu à Meaco isthac velit transire.

Cangonocamus morte defuncto Riofogì, exemplo Quabacondoni, Bonzijs magnam intulit cladem direptis eorum annuis vectigalibus, euersis idolorū tēplis & monasterijs, obijciens eis, impietatem & meras imposturas. Si quæ autem templa vel monasteria non euertebantur, ea sublatis redditibus per se incolis destituebantur, & verò etiā lōgius progressus publicis edictis vetuit, ne quis vllam eleemosynā vel donū ijs offerret pro incātationibus, alijsque id genus superstitionibus ad sanitatem efficiendā confectis; & ne defunctorum cadauera ritu suo consueto amplius sepulcro inferrent. Quare Bonzijs tantus terror iniectus est, ut multorum milliæ nomen dederint, vel aliud genus vitæ complexi sint. Vnde facile cognosci potest, cuiusmodi sit status hominum huius regionis, & multò liquidius ex eo, quod gentiles, etiamsi nullum viderent persecutionis exitum, nihilominus tamen multi Nangasachum vique venerint audiendi Catechismi, sacri-

que

que lauacri percipiendi causa. Inter quos vnus fuit, cuius coniux est neptis Cangonocami, eique, admodum chara atque is multis precibus modo vrget nos, vt secum eamus ad baptizandam suam coniugem, vt quæ, paucis quibusdam de Euangelio à se cognitis magno desiderio lauacri teneatur. In alio eiusdem ditionis loco, frater quidam spacio octo dierum centum capita sacris aquis aspersit: & ne plura aspergeret, nouis nuncijs Meaco allatis retardatus fuit. Eodem tempore in ditione Isafai Baptismo lustrati sunt. 130.

Sanga excedens Pater, cum itineris comitibus ad integrum miliare filio Cangonocami eiusque asseclis, vbi fines eius dominij attigerunt, obuius venit gentilis quidam ex propugnaculo Corumenli, qui nomine Toscirodoni, coniugisque eius Dominæ Maxentiæ Patrem inuitauit, vt ad propugnaculum suum, quod parum à via aberat, desisteret; & quamuis Pater per fratrem, ob iter maturandum, & numerum sociorum se purgaret, tamen importunis precibus victus, postero die, causa dicendi sacri, profectus est, summaq; ibi beneuolentia & charitate receptus est. Verùm vt ex eius aduentu summam perceperunt consolationem, ita ex eius discessu intempestiuo (nam mox à prædio discessit) summum mæroris. In discessu eadem officia Toscirodonus, quæ superiores Dominici, ei detulit.

Cum peruenissent Chinzuchum, quod Co-
ruma

cuma abest vnus diei itinere, magno gaudio acceptus est à quodam antiquo Christiano, nomine Cosmo, admodum opulento & honorato inter Facatenfes, qui non alia de causa Facata discesserat, quam vt ædes suas offerret P. Visitatori: Idem fecere alij quidam Christiani in reliqua itineris parte, donec peruentum esset Cocuram quæ est arx & munitio Iconocami, & trium dierum interuallo longius aberat Hi Christiani etiam si in regione gentilium viuerent, tamen palàm viuebant vt Christiani, & pro talibus habebantur; habebāt enim in ædibus suis altaria ornata imaginibus, Rosaria, disciplinas, & similes res Christianorū proprias; quæ res magna Patribus nostris, Lusitanisque magnam attulit consolationem. Cum autem non longè abessemus ab arce Cocurana, ecce ad duas leucas obuiam P. Visitatori procedunt duo equites christiani; quos secutus est proximè filius duodennis Iconocami, cum primarijs totius aulæ, vbi magno honore Pater exceptus, & a Gubernatore nomine Iconocami inuitatus est ad cænam. quem locum sine fructu spirituali non præterijt; nam & è principibus viris quidam aures præbuerūt catechismo, atque imprimis gentilis quidam Iconocamo admodum familiaris, qui cum semel vnà cum Bonzio sermoni cuidam interfuisset, Bonziusque, digressio Catechista, multa in Euangelium effutiret, cum coram non potuisset, obturbato vultu ei obiecit, summam ignorantiam & stupo-

porem mentis, debuisse eum in præsentia Catechistæ, rationes si quas haberet eius doctrinæ contrarias, obieciſſe, & non eo absente in angulis apud indoctos de tantis rebus blaterare, itaq; si reformidaret lucem disputationis, quiesceret à calumnijs. Quibus verbis ita perterrefactus est Bonzius, vt ne hiscere quidem ausus fuerit. Idem gentilis, vt finem faceret audiendi catechismi, socium se cum sex alijs adiunxit Patri usq; ad Schimonoscichi, & denique baptizatus est.

Relicta itaque Cocura Pater tenuit Schimonoscichum, quod erat ex altera parte post traiectum in mari trium leucarum spatium; vbi inuenit reliquam sociorum partem, quæ iter maritimum tenuerat, ac duorû dierum quiete interposita, vento tam prospero ab nauigarunt vt intra quinq; dies inuecti sint in portum Muranum. Et quia à Ioachimo Riufa commendati erant loci Governatori, is magna beneuolentiæ significatione nos accepit: Deusque gratia sui luminis ita illum inter sermones nostrorum illustrauit, vt nomé dederit religioni Christianæ, & sacris aquis ablutus sit cum aliquot alijs.

IN hoc portu intellexerûnt Iconocamum, & Cangonocamum iam Meaco excessisse versus suas ditiones: de cuius excessus causa cum non constaret, num voluntate Quabacodoni, an vero quòd reformidarent infelicem belli exitû, origiffet; P. Visitator animaduertens se illorû Dominorum, à quibus vocatus erat, auxilio de
stitutum

stitutum, & simul favore Aconodangij, qui nondum Meacum redierat, Muri duos menses permansit, donec cognosceret Aconodangium non tam citò rediturum. Initiò non parùm videbatur molesta & grauis hæc mora nec satis æqua fors, cum homine careremus qui nobis aditum ad Quabacondonum patefaceret, sed dies docuit postea singulari Dei prouidètia id factum esse, propter ingentem fructum ad diuinam gloriam inde consecutum.

VERVM vt planius intelligatur, quem successũ habuerint Muri res nostræ, sciendum est, morem esse vniuersalem Iaponiæ, vt Vasalli omnesque subditi ineunte anno reuerentiam præstent suis Dominis, eosque pro suis patronis agnoscant. Nunc, quoniam Quabacondonus vult omnibus modis, sine vlla exceptione morem illum retineri, omnes Domini Iaponenses ordinariè quòq; anno iter suscipiunt quantumuis remotissimum ad præstandam illam cærimoniam, extraordinariè vero, quoties cunque occurrunt plena vel lætitiæ, vel mæroris negotia, & semper eum munere aliquo afficiunt. Tantus est terror Quabacondonani nominis.

CVM ergo in anni principio P. Visitator adhuc degeret Muri, multiq; Domini illac iter haberent, curiositate allecti, vt res Europæas cognoscerent, inuiserunt, P. Visitatorem, & quatuor Dominos Iaponenses cum comitibus eorum Lusitanis quos, differentes de rebus va-

rijs

rijs magna voluptate audierunt, qui in Cosmo-
graphica mappa, quam secum attulerāt, & spe-
ciatim in Descriptione Italiae, quae magno ar-
tificio, forma grandiore in Cina erat depicta,
demonstrabant totius profectiois suae ordi-
nem, & quas Vrbes transissent, maximè autem
Romam, quae affabrè erat expressa; & quicquid
ex Italia attulissent, vt horologia, astrolabia, li-
bros admodū venustos & expolitos, sic vt prae
admiratione omnes obstupescerent. Valdè
etiam hi Domini vrgebant, vt in instrumentis,
quae attulerant, luderent; cum impetrassent, in-
credibili voluptate perfundebātur. Itaq; mul-
ti ex ipsis nouam inierunt amicitiam cum no-
stris, ex quibus vnus fuit Morindonus Aman-
guciorum Rex, qui est inter Iaponiae Principes
post Quabacondonum proximus, & plurimū
recreabatur familiaritate istorum quatuor Do-
minorum tam Muri, quam postea Meaci, defe-
rens eis magnum honorem & reuerentiam.

At fructus, qui hac occasione consecutus est
in isto portu, in primis apparuit in Rege Bun-
geni, filio & hærede Regis Francisci piæ me-
moriae, qui etsi huius persecutionis initio, timore
Quabacondoni demonstrarit se nobis con-
trarium, occidendo quosdam Christianos, &
alia quaedam in eosdem moliendo vt scriptum
est anno superiore: nunc omninò signa aliqua
redit pænitentiae, & satisfactionis, & perseue-
randi in hac dispositione animi; nondum au-
tem secuta perfecta satisfactione (nam idcirco
B Domi-

Dominus MANTIVS, qui ex parte boni Regis Francisci patris eius Romam venerat ad suam Sanctitatem, nullum voluit illi de Legatione sua afferre responsum) cum hoc tempore Murum transiret, occasionem habuit salutandi D. Mantium, de cuius reditu felice vehementer est lætatus, magnoque honore ei delato, rogavit eum ut suus velit esse mediator & sequester apud Patrem, paratum se ad quamcumque sustinendam satisfactionem, quam ille imposuerit, & si Pater licentiam dederit, se paratum in propria persona delicti veniam postulare. Dominus verò Mantius magna prudentia exposuit ei negotij magnitudinem & difficultatem, addiditque non se audere de hac re immediati agere cum Patre, se primo collocuturum cum P. Francisco Pasio, socio suo, cuius opera sciret totum hoc negotium leniri posse. Missus ergo est eques quidam ad P. Franciscum, ut is cum D. Mantio hanc rem tractaret. Et quoniam res hæc diu multumq; optata fuit propter multos Christianos, qui supersunt in regno Bungenfi, instarq; miraculi fuit, Regem Bungensem tam iniquo tempore urgere sui reconciliationem, & quidem cum talibus conditionibus; non admodum difficilis fuit P. Visitator in admittenda eius petitione, eoq; magis, quod promitteret, se pacificato Quabacondono toti mundo demonstraturum, verum se esse Christianum, neque vlla re inferiorem futurum suo Patre. Si autem Quabacondonus à persecuti-
one

tionem non abstinere, aiebat se in regno suo occultè retenturum quatuor societatis Patres, & libertatem omnem permissurum Christianis; atque interea ita compositurum omnia, ut defuncto Quabacondono totum Bongum pristino, imò meliori statui restitueretur. Quod per suam immensam misericordiam Pauperum pater confestim ad gloriam suam, & afflictorum Christianorum consolationem concedere dignetur.

Tandem Rex ipse in propria persona adiit P. Visitatorem eique tantum honorem & reverentiam, cum summa humanitate coniunctam, detulit, ut qui coram inibi adessent, starent attoniti, & iterum confirmavit promissionem antè in fauorè Ecclesiæ factam, magnasque gratias egit P. Visitatori, quod se Ecclesiæ reconciliasset. Non minores egit Domino Mantio, cui ob officium in hoc negotio præstitum putabat se ita obligatum, ut vix exsaturaret se reddendis gratijs. Accedit, quod idem Rex, cum Pater postea Muro profectus esset Ozacam, Meaco discesserit tantum inuisendi Patris causa, ut exitus planè declarauit, cum mox à visitatione recta reuerterit Meacum.

Eadem occasione Farandonus cum per Murum iter suum instituisset plurimum affici cepit erga Christianam religionem. Est hic Dominus consanguineus Domini Michaelis, qui quoniam adoptatus est à quodam Domino gentili, nondum initiatus est nostris sacris, licet res

fidei libentissimè audiret. Rex quoque Zuscifmanus gener Ecunocami undoni promisit se cum tota sua ditione (quæ continetur vna Insula nò admodum ampla) suaue Christi iugum subiturum.

Nec minoris momenti fuit fructus, què cepimus ex filio Cábio undoni 23. annorù iuvene, nomie Damiano, cui attributa est pars regni Bugensis, & ob virtutè in magna gratia est Quabacondoni. Hic Dominus multis iam annis erat sacris aquis ablutus, cum esset pænè puer, & quia oborta iã persecutione in rebus fidei Christianæ parum erat institutus, in eum errorè (quantumuis semper confiteretur se esse Christianum) dilapsus est, vt putaret Baptismum non esse ad salutem necessarium, satis esse, si quis conuenienter rationi quacumque in secta viuat. Neque poterat de hoc dubio conferre cum Patribus, quod omnes in partes Scimanas secessissent. Aliquando de rebus diuinis agebat cum Christiano, què secum habebat: sed nunquam animo tranquillo fuit, donec transiens portum Muranum Patrem inuisit, vni que nostrum hoc dubium proposuit, cuius solutione ita fuit contentus, vt deinceps mirum in modù afficeretur ad rerum diuinarum colloquia, totumque triduum quo Muri diuersatus est, consumpsit cum nostris vel in domo sua, vel in nostra. Illud verò summa voluptate eum affecit, audire quæ à quatuor Dñi Iaponésibus de summo Pótifice, eiusque

q; curia, rebusque omnibus Europæis narrabatur, tantumque confirmatus est in fide, ut magno studio rogaret Patrē, ut mitteret fratrem aliquem, qui coniugem suam, aliosque primarios Catechesi Christiana imbuat, & sacris, durante licet persecutione, inicit mysterijs. Tantum inerat huic Domino Euangelij propagandi desiderium, à bonitate diuina ei communicatum. Atque hic est fructus, quem DEVS ex gentilibus colligi voluit occasione longioris moræ in Murano portu.

Iam verò omittendum non est, non defuisse hoc tempore Christianos, qui ex varijs ijsque remotissimis locis, ubi inter gentiles vivebant, Murum confluere; res certè digna, pro qua summæ gratiæ deo agatur, quod inter tot malorum occasiones, non permiserit eos perverti: Neque alia de causa Murum venerant, quàm ut ex conspectu Patrum lætitiã aliquam haurirent, eisque peccata sua confiterentur; isque fuit rei successus, ut præ gaudij spiritualis abundantia nec abstinere potuerint à lacrymis, patriamque suam singuli magna consolatione repetuerint.

MAGNI quoque faciendum est, quicquid eodem tempore actum est cum Econocamido no, cum Murum pertransiret. Est enim hac occasione confirmata pax, inter ipsum & Amacusandum, qui subiectus Augustino, tamen statum suum retinuerat. Quæ res tantum habuit momentum, quantam quæuis res alia Muri
B;   transacta.

transacta. Dum verò hæc aguntur Muri, Pater Organtinus quotidie deteriora noua scribebat Meaco, qui cò profectus fuerat, vt aditum patefaceret Legationi P. Visitatoris, nam non modo demonstrabat Quabacondonus se non expetere eius aduentum, sed etiam verbis indicabat, se malè esse erga illum affectum. Nam quodam die Cambioindonus mentionem nostri faciens hoc conuicio repulsam passus est: Quo modo tu audes, inquit, verba facere de Patribus? an nescis te quia Christianus eras, illosque amabas, ad minorem, quam ego cogitabam, status dignitatem esse euectum? Quo verbo ita compressit Quabacondonus hominis os, vt deinceps nihil in rem nostram loqui coram eo ausus fuerit. Etsi pro amore, quo nos complectitur, non cessat alias inire vias, negotium nostrum promouendi; & tantum denique effecit apud gentilem quendam Dominum, nomine Mascitaiemon, vt is animo prorsus constituerit, causam Patris agere apud Quabacondonum, quod & fecit; assensitque Quabacondonus, vt PATER veniret quidem, sed tantum causa visitandi ipsum ex parte Viceregis INDIAE.

INTERIM Pater Muro prosequens iter suum peruenit Ozacam, vbi triduo expectauit naues, donec, secundum ea, quæ à Cambioindono Gubernatori Ozacensi erant præscripta, omnes res in ordinem redigerentur. Numerus Christianorum qui hoc breui tempore Ozacam cõ-

fessionis

fessionis faciendæ causa confluerunt, tantus fuit, vt continenter diu noctuque instar processionis, alij discederent, alij recentes aduenirent. Magno certe dolore afficit animos nostrorum, videre Christianum populum tam nobilem, tamque florentem sub Principibus Christianis, nunc dominatu Gentilium planè oppressos iacere, facultatibus suis exutos, liberis & parentibus per bella orbatos, Dominis eorundem in triste exilium abactis; vt miraculi loco sit, eos in fide semel suscepta perstitisse. Idverò super omnia nos affligebat, videre tot nobiles matronas, liberis & maritis destitutas, ab omnibus præsidijs humanis desertas, fame mori. Ditiones sanè, quæ antè fuerunt Ucodono, Tangadono, Sangadono, & Iachindono subiectæ, nunc non videntur absimiles vineæ, in qua post vindemiam non supersunt nisi pauculi & paruuli racemi, ijque post frondes reconditi. Inopes quidè sunt ab opibus huius sæculi, sed non inopes à virtutibus Christianis: dici non potest, quàm res solatij plena sit, videre eorum in religione constantiam, & in perferendis iniurijs, quibus à gentilibus lacessuntur, patientiam, & denique in studio pietatis, caritatis, orationis, lacrymarum, ieiuniorum & flagellationum corporis, obluçantibus licet Ethnicis perseverantiam. Nam & minimi pueruli quaque hebdomade pro pace & tràquillitate Ecclesiæ Christianæ recuperanda coguntur ieiunare. In quadam ditione, quæ aliquando paruit Iusto,

inuenimus Christianos, licet omnes essent operarij, qui manu & arte victum quærebant, ita in vnam sententiam conspirasse, vt non modo ipsi non desciscerent à fide, verum etiam non paterentur vllum gentilem inter se viuere. Quia in re cum Domini eorum, licet gentiles, viderent omninò eos esse obfirmatos, nulla amplius molestia affecerunt. Ex his autem duo erant quasi primarij, alter Ioachimus, alter Rochus, de quorum constantia, vt res sit manifestior, aliquid subiiciam.

Gubernator quidã omninò decreuerat eos peruertere. Sperabat enim si hos duos à fide abalienasset, reliquos eorum exemplum facillè imitatuos, itaque omnes artes adhibuit ad eos peruertendos, sed inani conatu, minatur exitum extremum, si maneant obstinati in proposito, iubet fabricari duas cruces, in quas agantur: at responderunt intrepidè, se non modo libenter vitam posituros pro Christi fide, verum etiam Deo acturos gratias, pro summo beneficio, quod permiserit ipsos tali genere martyrij occumbere. At Deus ob maius Christianorum reliquorum bonum, non permisit, vt Gubernatoris istius machinationes exitum suum consequerentur: nam ab alio quodam Domino gentili Iusti familiari monitus est, cogitationes istas esse iniquissimas. Fuerat olim quidam noster frater Simeon sepultus in Tagascho, huius sepulcrum postea gentiles disturbabant, & ossa abiecerant: quare cognita Ioachimus

mus

mus quasi alter Tobias, nemine reformidans, ea rursus collegit, & frementibus licet gentilibus in arcâ conclusa in terra sepelijt. Rochus vero, cum sit curator Sacaiani Xenodochij, caritatem suam exercet in leprosis recipiendis, qui ex varijs locis subinde ventitabant, & multos ex illis sacris abluit vndis.

Sed neque Iustus Vcondonus superari se ab alijs passus est, in officio salutandi P. Visitatore. Nã inde ex regno Cangæ 50. leucis à Meaco disiuncto, mox vbi de Patris aduentu inaudiit, Meacum aduolauit, vbi P. Organtinus aliquãdiu eum detinuit, vt negotium nostrum, cum apud alios Dominos, tum apud Quabacondonum, cui erat gratissimus, in bona gratia poneret. Rebus autem confectis iter tenuit Osacam, vbi tantò aduentus eius nostris fuit incundior quantò minus temporis (nempe horæ vnus) elapsus erat, quo Pater appulerat. Incredibile dictu est, quantam fortitudinem animi, & alacritatem spiritus vir ille ibi demonstrarit. Affirmauit enim se occasione huius persecutionis & exilij, in tantam Dei venisse cognitionem, vt inter maxima Dei beneficia numeret, quod se auulserit tam longè ab officijs & negotijs aulæ regiae Quabacondoni, in qua reperisset artes & practicas periculi plenissimas: se nunc summa frui quiete & Deo seruiendi commoditate. Vnde & seriò egit cum P. Visitatore de desiderio suo relinquedi sæculum, & viuendi in ea parte Iaponis, vbi minimum essent nostri: se

B 5   facul-

facultates suas omnes relicturum filio. Sed Pater non putavit hoc tempore consilium illud esse salutare, nam præter uxorem habebat liberos admodum tenellæ ætatis, & ab eo pendebant omnes cognati & amici. Deinde, si contingeret Quabacondonum aliquando è viuis excedere, fieri poterat, vt ab eius Successore, qualiscunq; is esset, ad altiorem dignitatis gradum prouheretur (summo enim loco & gratia erat apud omnes magnos Iaponiæ Principes) atque ita viam patefacere posset ad maiore Dei gloriam maximæ animarum conuersioni. Quibus rationibus celsit.

Ozacæ P. Visitator ingressus naues, quæ erant fratris Quabacondoni applicuit ad Tobã, quæ vna leuca Meaco abest, vbi inuenerat & equos pro hominibus & carros pro impedimentis de portandis, atque etiam coscos Iaponicos, quod est genus q. sedilium opertorum quæ feruntur humeris, atque hæc omnia in gratiam Patrum miserant Cambioindonus & Nemasitarindonus.

Die insequente, Lusitani splendido amictu, pulcroque ordine se in viam dederunt: vbi verò Meacum ingressi sunt, maxima hominũ facta est concursatio, ac propè infinita, optantium videre hominum genus tam peregrinum, tam ornatum: crescebat admiratio, quod paucis ante mensibus (vt indicauimus supra) Meacum ingressus erat Legatus regis Corrai, stipatus, pro more suæ gentis atque etiam

Sinensium

Sinensium, multis quidem affectis, sed nullius momenti vel æstimationis : putabant enim eundem ritum esse Europæorum. Itaque hac nostra legatione tam illustri ita attoniti fuerunt, ut dixerint, à tempore, quo Meacum fletit, nihil tale, conspectum esse.

Hoc ordine & pompa deductus fuit P. Visitator, ut descenderet ad palatium quoddam valde commodum, quod fuerat Quabacondoni, antequam totius Iaponiæ capesseret Imperium : alij vero quidam eius socij, in vicinas ædes & domicilia recepti. Quabacondonus ut cognovit, qua natione hominum comitatus adesset P. Visitator, visus est totus immutari, siue propter hoc, siue singulari dei nutu id acciderit. Nam prius ne verbo quidem huius legationis meminerat, & porrò non obscure indicabat, se parui eam facere, nunc verò tam frequens de illa, ei cæpit esse sermo ut videretur non posse loqui de re alia, tantopere ad eam afficiebatur, aiebatque se Patrem recepturum, quanta maxima posset solennitate Iaponiæ, Quare & Governatori Urbis & Amascitaimoni mandatum dedit, ut Patri, eiusque socijs omnia necessaria subministrarentur, & milites Palatij custodes ad arcendam turbam constituerentur, ne qua molestia nostri afficerentur. Quod duo illi Domini Patri retulerunt, dum officij causa eum inuiserent, & simul exposuerunt, quam gratus esset Quabacondono illius aduentus.

Mandavit

Mandavit quoque Quabacondonus, ut varijs causis & negotijs, quæ in Palatio tractabantur, finis imponeretur, idque agebat, ne quid in palatio fieret, quod oculos Lusitanorum offendere posset, ipsiusuè Legati. Voluit etiam purgari, & ornari omnes plateas, per quas Legato erat transeundum, & quia dies erant pluvij, iussit vias inspergi multa arenâ. Et quamvis ob regnum Ouarense ei discedendum fuerit, maluit tamē discessum illum in octavum diem rejicere, ut maiori apparatu admitteret Legationem. Conviuium instruxit sumptuosissimum, cui servire debebāt, quotquot Principes viri id temporis in aula versabantur. Munera quoq; parari iussit, quæ in sua presentia postea distribuerentur.

Tandem die præscripto, nempe Dominica prima Quadragesimæ vocatus fuit Pater ad arcem, in qua eum Quabacondonus expectabat, quanta poterat maiestate & apparatu, vestitus unâ cū omnibus Dominis suis veste ordinaria, excepto habitu, dignitatis cuiusque & officij proprio, quem quisque deferebat ante Dairi, qui verus est Iaponiæ Dominus, & ad quē propriè pertinet impertiri hos honores; sic ut Quabacondonus amictus staret habitu Quabacū (quasi dicas latinè, Arca thesauri) qui est quasi Generalis Dairi, licet re vera ipse sit is, qui omnibus imperitat. Reliquus apparatus similis erat ei, qui usurpari solet in solemnibus actibus Dairi.

Verum

Verum vt faciam satis eorum desiderio, qui in specie cupiunt cognoscere res in recipienda hac legatione gestas, subiiciam quædam magis particularia. Mascitaimon certior factus de numero eorum, qui in conspectum Quabacondo niterant prodituri, qui exceptis Patribus, erant viginti sex, singulis misit equum more Iaponico instructum; Patri verò, eiusque socijs duobus, tres cõscis, vel sellas, longè præstantiores, quæ missæ erant Tobam, quibus vtì solebãt Bonzj magnæ auctoritatis & dignitatis. Primũ locum autem tenebãt in toto hoc ordine, munerata Vice regis Indiæ, gemina arma Mediolanensia inaurata & admodum venusta, binæ macteræ grâdes cum ornâmentis argenteis ex parte aurata: duo sclopi eleganti opere fabrefacti nunquam in Iaponia visi, eisque adiunctus gladius, qui sclopo seruebat, egregiè munitus, peripetasmata quatuor cum visendis & preciosis figuris, & denique militare tentorium perquam excellens & illustre.

Hæc vbi ritu Iaponico oblata fuere, mirificè placuerunt Quabacondo, & nunc hoc, nunc illud curiosè collustrans, plurimum collaudat, resque tam nouas & inuisas atq; ex tam longinquis regionibus allatas impensè est gauisus. Sequebatur deinde interuallo non modico equus Arabicus vnus (nam alter in itinere obiit) holoserico argenteoque ornatu fulgens, qui rara sua specie, & ingenti magnitudine (nã vnus respectu equi Iaponici videbatur q. pulli omnium

omniū oculos in se cōuertebat. Ducebatur manu à duobus famulis Indicis, serico amictu, & capite more suæ gentis turbinato splēdidis, quos ponē sectabatur famulus tertius, vtrinq; autē stipabatur equus à duobus Lusitanis, qui, quoniā certabāt inter se ornatu, & venustate vestium, magnū splendorē huic spectaculo addiderūt. His succedebant quatuor Dñi Iaponenses induiti vestibus, quas à Principibus Europæis acceperāt; præibāt autē eos aliquot pueri à pedibus, sed equites Proximè insequabatur P. Visitator cū socijs duobus, habitu cōsuetu, nepe veste inferiore lōga & pallio amictus. Deniq; oēs Lusitani, eo ordine, & splēdore, vt in cōspectū cuiuscunq; Europæi Principis prodire potuerint.

A Palatio, vnde digressus erat Pater, vsq; ad arcē, quò tendebat, oēs viæ erāt refertæ hominibus, studio videndi captis ea (vt ipsi loquebantur) quæ à cōdito Meacō nunquā visā essent. Tandē peruētū est ad aulā, in qua Quabacōdonus, habitu, quo dictū est, in p̄nobili throno vtrinq; p̄anis cooperto expectabāt; sub quo erat alter ordo triū primariorū Dominorū, è quibus primus erat Bōsius quidā cognatus Dairi, & dextrā Quabacōdoni tenebat; alter, sinistrā occupabat; Terti⁹ dextrā primi, sed loco paululū inferiore, quāuis nepos esset Quabacōdoni, eiusq; successor declaratus. Tertiū deinde ordinē, sed gradu inferiore, tenebāt Dñi octo, secundū dignitatē quoq; suā collocati. Quartus ordo alio gradu depresso, è quibusdā Minoribus

Dñis

Dñis cōficiēbatur. Extremū deniq; gradu in-
mo, habebant multi alij Equites Oēs autē sedes,
vnā cū pauimento aulæ constrate erāt anaclyn-
terijs, vel peristromatis more Iaponico, triū
digitorū spissitudine. In parietibus nihil appa-
rebat præter aurum & elegantissimas picturas.

Pater verò non ante ad salutandum Quaba-
condonum accessit, quàm per Lusitanū quen-
dam ei obtulisset Viceregis epistolam inclusam
arcule, quæ intus aurea tela, foris serico viridi,
lacinijs auratis, argenteisq; distincto rosulis, ve-
stita erat: scripta erat epistola in membranis vn-
diq; minio illitis; appensum erat sigillum aure-
um theca attalica opertū. Atq; hoc ritu oblata
est epistola Quabacō dono. Magni enim faciunt
cerimonias externas Iaponij, & pluris æstimāt
litteras cū simili cerimonia oblatas. Qua de re &
singularē commissiōnē Vicerex dederat Patri.

SENTENTIA AVTEM EPISTOLAE

erat hæc.

DOMINE, etiāsi propter regionū distāciam
nulla hæctenus intercesserit inter nos com-
municatio, nihilominus ex literis Patrū, qui in
tuis istis regnis degūt, cognoui res fortiter à te
gestas, insignes victorias, famā, nonenq; immor-
tale Excelletiz vestræ, cuius rumor iā remotis-
simas quasq; regiones penetrauit. Deinde quo-
modo imperio suo omnes Dominos, quot-
quot versantur in quatuor Iaponiæ partibus
subiugarit; res sane in hunc vsq; diē nunquam
audita, & summa admiratione digna, ad diui-
ni erga te nutus ac fauoris singularē argumen-